

УДК 336.662

Карпенко В. В.

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та кредиту,
Харківський національний університет будівництва та архітектури, Україна;
e-mail: karpenko.vlada1978@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-6451-8528

Вінниченко О. В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та кредиту,
Харківський національний університет будівництва та архітектури, Україна;
e-mail: viavi1974@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-4681-7975

Петриківа О. С.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та кредиту,
Харківський національний університет будівництва та архітектури, Україна;
e-mail: gnhoc1902@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-7169-8667

УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Джерелом ресурсів для капітальних інвестицій в основні засоби підприємств можуть бути кошти, які сплачено у формі податку на прибуток. Податкове навантаження на українські підприємства в сучасних умовах значне. Одним із шляхів його зменшення є вдосконалення бухгалтерського обліку основних засобів. Згідно з нормативними документами капітальні інвестиції в необоротні активи не включаються до витрат звітного періоду, у процесі експлуатації їхню балансову вартість відносять на собівартість продукції, товарів, робіт, послуг шляхом нарахування амортизації протягом строку корисного використання, який визначається при зарахуванні основних засобів на баланс, але не менше від допустимого, визначеного Податковим кодексом України. Такі обмеження введено з тією метою, щоб підприємства не встановлювали короткі строки експлуатації, що збільшить розмір собівартості, зменшить фінансовий результат і податок на прибуток, який потрібно сплатити до бюджету. У результаті встановлення тривалих строків корисного використання формується менший розмір виробничих витрат і збільшуються прибуток і величина податку на прибуток. Але значне податкове зобов'язання підприємства відволікає ресурси, які могли б бути направлені на диверсифікацію, розроблення сучасних технологій, оновлення основних засобів, підвищення зарплат, інші цілі. Вивчено вартість основних засобів, ступінь їхнього зносу, обсяги капітальних інвестицій за напрямками вкладення, джерелами коштів, регіонами України і видами діяльності, рентабельність підприємств. На практичних прикладах розглянуто економічний ефект від удосконалення методів включення вартості капітальних інвестицій у собівартість, строків експлуатації основних засобів і виявлено величину впливу цих факторів на фінансовий результат діяльності та податкові зобов'язання.

Додаткові кошти у формі інвестицій в основні засоби сприятимуть диверсифікації виробництв, що зумовить більші їхні обсяги і, відповідно, більші доходи й податки підприємств, надходження бюджету за податковими платежами. Визначено доцільність здійснення дооцінки основних засобів для збільшення вартості активів. Доведено необхідність у вдосконаленні законодавчого регулювання у сфері обліку основних засобів для створення умов економічного росту підприємств, організацій і в цілому держави.

Ключові слова: основні засоби, капітальні інвестиції, амортизація, собівартість, фінансові результати діяльності, податок на прибуток, розвиток.

Формул: 1; рис.: 0; табл.: 3; бібл.: 18.

Karpenko V.

Ph. D. in Economics, Associate Professor of the Department of Finance and Credit,
Kharkiv National University of Construction and Architecture, Ukraine;
e-mail: karpenko.vlada1978@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-6451-8528

Vinnichenko O.

*Ph. D. in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Finance and Credit,
Kharkiv National University of Construction and Architecture, Ukraine;
e-mail: viavi1974@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-4681-7975*

Petrykiva O.

*Ph. D. in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Finance and Credit,
Kharkiv National University of Construction and Architecture, Ukraine;
e-mail: gnhoc1902@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-7169-8667*

IMPROVEMENT OF ACCOUNTING BASIC ASSETS OF ENTERPRISES

Abstract. The source of resources for capital investments in basic assets of enterprises may be money, paid in the form of income tax. The tax load on Ukrainian enterprises in modern conditions is significant. One of the ways to reduce it is to improve the accounting of main facilities. According to the normative documents, capital investments in non-current assets are not included in the expenses of the reporting period, in the process of operation their carrying value refers to the cost of production, goods, works and services in the form of accrual of depreciation during the useful life period, which is determined when the main facilities are accounted on the balance sheet, but not less than permissible, as determined by the Tax Code of Ukraine. Such restrictions have been introduced so that enterprises do not set short operating periods, which will increase the cost of production, reduce the financial result and income tax, which must be paid to the budget. As a result of the establishment of long useful lives, production costs are reduced and increased profit and the amount of income tax. But the company's significant tax liability diverts resources that could be aimed for diversification, development of modern technologies, renewal of basic facilities, increase of salaries, other purposes. The article studied the cost of basic assets, the degree of their depreciation, the volume of capital investment in the directions of attachment, sources of funds, regions of Ukraine and types of activities, profitability of enterprises. In practical examples reviewed the economic effect from the improvement of the methods of including the value of capital investments into the cost price, the terms of use of main facilities, and the influence of these factors on the financial result of the activities and their tax liabilities are revealed. The released funds in the form of investments in basic assets will contribute to the diversification of production, which will lead to greater volumes and, accordingly, higher revenues and taxes of enterprises, budget revenues for tax payments. The expediency of revaluation of basic assets to increase the value of assets is determined. The necessity of improving the legislative regulation in the field of main facilities accounting to create conditions for economic growth of enterprises, organizations and the state as a whole is proved.

Keywords: basic assets, capital investments, depreciation, cost price, financial results of activity, profit tax, development.

Formulas: 1; fig.: 0; tabl.: 3; bibl.: 18.

Вступ. Діяльність підприємств, установ, організацій здійснюється на основних засобах — земельних ділянках, у будинках, спорудах, з використанням обладнання, транспортних засобів, прав користування природними ресурсами, майном, комерційними позначеннями. Витрати на будівництво і придбання необоротних активів — а це дуже великі суми коштів — підприємство здійснює в поточному періоді, а фінансовий результат і податок на прибуток ці витрати будуть зменшувати протягом багатьох років.

Згідно з нормативними документами витрати на будівництво або придбання основних засобів не відносять до витрат звітного періоду, у процесі експлуатації їхня балансова вартість включається в собівартість продукції, робіт, послуг шляхом нарахування амортизації протягом установленого платником податку строку корисного використання об'єкта, який визначається при його визнанні активом (при зарахуванні на баланс), але не менше від мінімально допустимого, визначеного п. 138.3.3 п. 138.3 статті 138 ПКУ [1].

Підприємства найчастіше нараховують витрати на амортизаційні відрахування згідно з цими правилами, але можуть установлювати більш тривалі терміни використання для збільшення вартості активів. Обмеження в ПКУ введено тому, що занадто короткі строки експлуатації об'єктів основних засобів збільшують суми нарахованого зносу і, відповідно, зростає розмір собівартості та скорочується прибуток. Отже, величина витрат на амортизацію основних засобів значно впливає на формування фінансового результату діяльності. Виникає більше зобов'язання щодо сплати податку на прибуток, що відволікає значні ресурси підприємств, які могли б бути направлені на розвиток.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Теоретичні аспекти обліку основних засобів широко розглянуто в законодавчій літературі. Розроблено національний стандарт бухгалтерського обліку [2], згідно з яким необоротні активи зараховують на баланс за первісною вартістю, яка включає вартість будівництва або придбання та витрати, пов'язані з введенням їх в експлуатацію. Затверджено методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, у яких детально роз'яснено питання обліку їхнього руху, нарахування амортизації та кореспонденція рахунків [3]. У науковій літературі аналізується міжнародний стандарт бухгалтерського обліку «Основні засоби», який ідентичний національному [4]. Ми опублікували навчальний посібник, у якому необоротні активи відображено з теоретичного і практичного погляду їх застосування [5]. Вивченню джерел фінансового забезпечення відтворення основних засобів підприємств присвячені праці Л. Л. Лазебника [6], бухгалтерського обліку їхньої вартості від придбання до вибуття згідно з Податковим кодексом — О. М. Кундеуса [7], порядку обчислення амортизації — Ю. Граковського [8], методів амортизації основних засобів в Україні та країнах Європи — С. В. Можарівського [9], впливу амортизаційної політики на інноваційний розвиток підприємств — Н. М. Ткаченко [10], напрямів підвищення ефективності використання — О. В. Коваленко [11], зарубіжного досвіду — О. К. Єлісеєвої [12]. Питання обліку основних засобів досліджуються також у працях зарубіжних авторів — О. Чевадської, С. Merritt і Н. Averkamp [13—15].

Значна увага науковців приділяється доцільності дієвих важелів регулювання процесів взаємодії держави і підприємницького середовища: «в Україні необхідно вдосконалити механізми державного сприяння та посилити стратегії впливу на процеси розвитку підприємництва в країні» [16]. У періодичній літературі розглядається порядок практичного застосування нормативних документів щодо організації експлуатації основних фондів [17].

Метою статті є вивчення наявних механізмів урахування величини капітальних інвестицій у собівартості та виявлення можливостей удосконалення порядку обчислення амортизації основних засобів підприємств, установ, організацій; обґрунтування впливу цих факторів на обсяг і фінансові результати господарської діяльності підприємств, збільшення податкових надходжень до державного бюджету.

Методологія і методи дослідження. Під час написання статті застосовано методи аналізу і синтезу, статистичні методи, коефіцієнтний, табличний методи, метод узагальнення.

Результати дослідження. Необоротні активи — основний вид активів, які використовують підприємства для здійснення господарської діяльності. Вартість основних засобів дуже значна (*табл. 1*).

У цілому, капітальні інвестиції в основні засоби значні за обсягом — 2018 року — 7,7 трлн грн, але зменшуються або незначно збільшуються в динаміці — 2018 року щодо 2013-го зменшення становило 22 %, до 2015 року — збільшення на 1 %. Одночасно слід ураховувати, що на вартість капітальних інвестицій впливають інфляція і здорожчання. З причини значної вартості основних засобів оновлюють їх нечасто, за наявності вільних коштів. При цьому ступінь зносу основних засобів збільшується, потребуючи їх реконструкції, модернізації, ремонту. Відсоток зносу необоротних активів на підприємствах України в середньому становить 55 % [18].

Таблиця 1

**Вартість основних засобів на підприємствах, в установах, організаціях
за видами економічної діяльності у 2013—2018 роках**

Види економічної діяльності	У фактичних цінах, млрд грн			2018 рік, % до	
	2013	2015	2018	2013	2015
Сільське, лісове та рибне господарство	156,0	210,2	341,6	173,4	162,5
Промисловість	1 749,1	3 842,5	2 454,5	175,7	63,9
Будівництво	82,6	62,1	78,7	88,1	126,7
Гуртова і роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	123,0	135,4	195,4	142,6	144,3
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	6 403,3	1 418,3	1 280,4	24,4	90,3
Тимчасове розміщування й організація харчування	32,6	28,0	28,8	91,4	102,9
Інформація та телекомунікації	70,2	76,5	111,8	134,2	146,1
Фінансова і страхова діяльність	57,0	51,2	66,3	124,6	129,5
Операції з нерухомим майном	652,4	666,9	928,6	123,2	139,2
Професійна, наукова і технічна діяльність	35,2	31,3	35,3	109,9	112,8
Інші види діяльності	1 039,9	1 119,0	2 212,5	191,0	197,7
Усього	10 401,3	7 641,4	7 733,9	78,6	101,2

Джерело. Статистичний щорічник у 2018 році : статистичний збірник. Київ : ТОВ «Бук-Друк», 2019. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf [18].

Розглянемо вартість введених у дію основних засобів на підприємствах за видами економічної діяльності у 2013—2018 роках (табл. 2). Так, оновлення основних засобів на підприємствах, в установах, організаціях України — 250 млрд грн на рік. Це становить 3 % від їхньої загальної вартості.

Таблиця 2

**Введення в дію нових основних засобів на підприємствах, в установах, організаціях
за видами економічної діяльності у 2013—2018 роках**

Види економічної діяльності	У фактичних цінах на кінець року, млрд грн			2018 рік, % до	
	2013	2015	2018	2013	2015
Сільське, лісове та рибне господарство	15,2	20,8	44,8	2,6 раза	2,2 раза
Промисловість	67,1	55,9	83,8	99,1	1,5 раза
Будівництво	7,3	2,2	5,9	70,0	2,7 раза
Гуртова і роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	10,8	15,0	20,3	1,6 раза	1,4 раза
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	12,2	10,2	26,1	2,0 раза	2,6 раза
Тимчасове розміщування й організація харчування	1,9	0,6	0,7	31,6	1,2 раза
Інформація та телекомунікації	5,0	8,3	10,7	1,7 раза	1,3 раза
Фінансова і страхова діяльність	5,0	3,0	6,2	1,1 раза	2,1 раза
Операції з нерухомим майном	29,7	87,7	25,6	73,4	30,0
Професійна, наукова і технічна діяльність	1,3	1,0	2,5	1,8 раза	2,5 раза
Інші види діяльності	10,3	12,0	11,2	104,8	93,3
Усього	165,8	216,7	237,8	1,2 раза	1,1 раза

Джерело. Статистичний щорічник у 2018 році : статистичний збірник. Київ : ТОВ «Бук-Друк», 2019. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf [18].

У динаміці обсяг оновлення не збільшується. Найбільше капітальних інвестицій підприємства вкладають у такі види активів — у середньому у 2010—2018 роках: житлові будівлі — 10 %, виробничі будівлі — 15 %, інженерні споруди — 19 %, машини, обладнання та інвентар — 32 %, транспортні засоби — 13 % [18]. Підприємства будують, придбавають, створюють — за власні кошти, кошти інвесторів або взяті у кредит. Джерела фінансування капітальних інвестицій: за рахунок власних коштів — 70 %, за рахунок кредитів банків — 10 %, за рахунок бюджетних коштів — 5 %, за рахунок коштів іноземних інвесторів — 1 %. Найактивнішими за капітальними інвестиціями в їхньому загальному обсязі в Україні є такі

регіони: Київська область і місто Київ — 40 %, Дніпропетровська область — 10 %, Львівська — 5 %, Одеська — 4 %, Донецька — 5 %, Запорізька — 3 %, Харківська — 4 %. Найбільше капітальних інвестицій вкладено в такі види діяльності: промисловість — 35 %, сільське, лісове і рибне господарство, мисливство — 10 %, будівництво — 10 %, гуртова і роздрібна торгівля — 10 %, транспорт — 9 %, державне управління й оборона — 8 %, операції з нерухомим майном — 5 %, інформація та телекомунікації — 5 % [18].

Розглянемо прибутки (збитки) і рентабельність підприємств, установ, організацій у 2010—2018 роках за видами економічної діяльності (табл. 3).

Таблиця 3

Чистий прибуток (збиток) і рентабельність підприємств, установ, організацій за видами економічної діяльності у 2010—2018 роках

Види економічної діяльності	Чистий прибуток (збиток), млрд грн			Рентабельність, %		
	2010	2015	2018	2010	2015	2018
Сільське, лісове та рибне господарство	17,3	103,1	67,9	22,9	41,7	17,9
Промисловість	31,2	-181,3	156,7	3,5	0,9	6,3
Будівництво	-4,4	-25,1	5,6	-1,5	-7,6	2,8
Гуртова і роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів	14,7	-80,6	88,2	9,8	-0,9	23,7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	5,1	-13,8	-20,7	5,6	1,1	-1,6
Тимчасове розміщування й організація харчування	-0,1	-7,1	2,9	-1,8	-17,3	8,5
Інформація та телекомунікації	4,1	-10,2	18,1	7,4	0,5	13,1
Фінансова і страхова діяльність	15,4	-0,2	85,6	3,5	-8,9	1,0
Операції з нерухомим майном	-6,5	-63,4	2,0	0,3	-33,4	17,8
Професійна, наукова і технічна діяльність	-15,3	-48,0	25,0	-6,6	-1,1	8,8
Інші види діяльності	-3,2	-13,5	1,9	-17,0	-24,8	11,1
Усього	58,3	-340,1	433,2	4,0	1,0	8,1

Джерело. Статистичний щорічник у 2018 році : статистичний збірник. Київ : ТОВ «Бук-Друк», 2019. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf [18].

Велика кількість суб'єктів господарювання усіх видів діяльності отримує незначні прибутки, при цьому по роках величина збитків скорочується. Загалом, у країні 2018 року отримано прибутки в розмірі 433,2 млрд грн. Рівень рентабельності в цілому в усіх підприємствах 2018 року недостатній — 8,1 %. При цьому найбільший рівень спостерігається в сільському господарстві — 18 %, торгівлі — 24 %, сфері інформації — 13 %, за операціями з нерухомим майном — 18 %. Серед причин низької прибутковості, збитковості, незначної рентабельності — застарілі основні засоби, недостатня ефективність їх використання та обсяги оновлення.

Джерелом коштів для капітальних інвестицій в основні засоби можуть бути кошти, які сплачуються у формі податку на прибуток. Ці ресурси у формі інвестицій в основні засоби надають можливість диверсифікації виробництв, що зумовить більші їхні обсяги і, відповідно, більші доходи й податки підприємств, надходження бюджету за податковими платежами.

Розглянемо методи вдосконалення обліку витрат коштів на будівництво, придбання або створення основних засобів і формування амортизаційних відрахувань.

Перший метод. Прибуток до оподаткування і податок на прибуток зменшується в разі в результаті включення капітальних інвестицій за основними засобами в собівартість стовідсотково в момент придбання або будівництва. Але за законодавством нараховується амортизація — вартість необоротних активів систематично розподіляється протягом строку їхнього корисного використання (експлуатації). Відповідно до П(с)БО 7, амортизація нараховується із застосуванням таких методів:

1) прямолінійного, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості об'єкта на строк корисного використання;

2) зменшення залишкової вартості — добуток залишкової вартості об'єкта на початок року та річної норми амортизації;

3) прискореного зменшення залишкової вартості — добуток залишкової вартості об'єкта на початок року і річної норми амортизації, визначена сума подвоюється;

4) кумулятивного — добуток вартості, яка амортизується, і кумулятивного коефіцієнта;

5) виробничого — добуток фактичного обсягу продукції та виробничої ставки амортизації [2].

У Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» (МСБО 16) встановлено три методи нарахування амортизації:

1) прямолінійний метод;

2) метод зменшення залишку;

3) метод суми одиниць продукції (аналог виробничого методу) [4].

Метод нарахування амортизаційних відрахувань визначається в обліковій політиці підприємства. У даний час немає чітких законодавчих рекомендацій щодо цього питання. Найпоширенішим у світі методом за своєю простотою при обчисленні є прямолінійний.

Фінансовий результат діяльності підприємства формується на підставі даних бухгалтерського обліку таким чином:

$$\text{Доходи} - \text{Витрати} = \text{Прибуток (збиток)}.$$

$$\text{Податок на прибуток} = \text{Прибуток} \times \text{Ставка податку на прибуток } 18 \%$$

У разі отримання прибутку від здійснення господарської діяльності більша сума витрат на будівництво або придбання основних засобів і більша величина амортизаційних відрахувань зменшує прибуток підприємства та суму податку на прибуток до сплати. У разі отримання збитку більша сума витрат збільшує збиток підприємства, установи, організації.

Наведемо практичний приклад впливу нарахованої суми витрат за капітальними інвестиціями в основні засоби за прямолінійним методом нарахування амортизації на фінансовий результат діяльності підприємства.

Підприємство «Імпульс» придбало будівлю вартістю 60 млн грн (у т. ч. ПДВ — 10 млн грн). Первісна вартість будівлі, яка зараховується на баланс (без ПДВ), — 50 млн грн. За законодавством мінімально допустимий строк корисного використання — 20 років, згідно з обліковою політикою підприємства — також 20 років. Реальний строк експлуатації будівлі — 50 років і більше, але підприємство встановлює такий строк з метою більш швидкого нарахування витрат на амортизаційні відрахування і зменшення оподаткованого прибутку. Річна сума амортизації становитиме: 50 млн грн : 20 років = 2,5 млн грн. Щомісячна: 2,5 млн грн : 12 = 208,3 тис. грн. Амортизаційні витрати зменшать прибуток підприємства в поточному році на 2,5 млн грн і податок на прибуток — на 450 тис. грн. Отже, придбавши будівлю вартістю 50 млн грн, у поточному році підприємство має право нарахувати амортизаційні відрахування лише 2,5 млн грн. Виявляється, що в поточному році прибуток завищено на 47,5 млн грн і, відповідно, суму податку на прибуток до сплати — на 8,6 млн грн. Якщо б за законодавством при придбанні будівлі підприємство мало право включити в собівартість виробництва всю суму в поточному році, зекономлені кошти могли б бути направлені на розвиток. Більші масштаби діяльності зумовлять зростання доходів підприємств і податкових платежів до бюджету.

Зважаючи на те, що приклад наведено стосовно лише певного активу, стає зрозумілим, що відносно всіх основних засобів кожного підприємства — це величезні суми коштів.

Другий метод. Підприємство має право дооцінювати і продовжувати строки експлуатації об'єктів основних засобів, якщо їхня балансова вартість суттєво відрізняється від справедливої вартості на дату балансу і об'єкт перебуває в задовільній для виробничої діяльності формі [п. 16 П(с)БО 7]. Дооцінка основних засобів і продовження строку експлуатації здійснюються для збільшення вартості активів підприємства. Дооцінка збільшує первісну вартість, а більш тривалий строк експлуатації зумовлює нарахування

амортизаційних відрахувань протягом більшого періоду часу. Але сума дооцінки включається до складу капіталу в дооцінках, амортизаційні відрахування нараховуються за рахунок цього капіталу. Включення амортизаційних витрат за дооціненими активами до собівартості зменшить оподатковуваний прибуток та податок на прибуток до сплати в бюджет.

Висновки. Формування доцільної амортизаційної політики є одним із факторів підвищення ефективності роботи підприємства. Кошти на придбання основних засобів витрачаються в поточному році, а нарахувати амортизаційні витрати і збільшити собівартість виробництва є можливість лише протягом наступних років або декількох десятків років. Фактично це безвідсоткове кредитування держави. Вилучаючи кошти на сплату податку на прибуток, підприємства обмежують свою діяльність. Ці ресурси доречно направити на оновлення основних засобів, придбання і розроблення нових технологій, що сприятиме диверсифікації видів діяльності підприємств. Результатом збільшення масштабів діяльності і, відповідно, доходів підприємницького сектору буде збільшення податкових платежів підприємств і зростання надходжень державного бюджету за податками. Більші фінансові ресурси підприємств могли б бути направлені на придбання активів, підвищення заробітних плат, поліпшення умов праці, вкладення в цінні папери.

Доведено необхідність у вдосконаленні законодавчого регулювання щодо включення в собівартість діяльності капітальних інвестицій в основні засоби, установлення оптимальних строків їхньої експлуатації, включення амортизаційних відрахувань за дооціненими основними засобами у собівартість продукції, товарів, робіт, послуг для створення умов розвитку підприємств, установ, організацій і формування більших обсягів податкових платежів. На наш погляд, питання щодо нарахування витрат на будівництво або придбання основних засобів та управління фінансовими ресурсами повинні вивчати науковці і практики та розглядати на законодавчому рівні з метою підтримки вітчизняних підприємств і збільшення доходів бюджету.

Література

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI / Верховна Рада України. *Законодавство України*. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html.
2. Стандарт бухгалтерського обліку П(с)БО 7 «Основні засоби». [Чинний від 2000-04-27]. Вид. офіц. Київ : Міністерство фінансів, 2000. 14 с.
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів : наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua.3> (дата звернення: 17.03.2017).
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку М(с)БО 16 «Основні засоби». [Чинний від 2012-01-01]. Вид. офіц. Київ : Міністерство фінансів, 2012. 10 с.
5. Карпенко В. В., Успенко В. І. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Харків : Лідер, 2016. 624 с.
6. Лазебник Л. Л. Оновлення основних засобів в Україні: проблеми їх амортизації та використання. *Економіка України*. 2018. № 8. С. 62—67.
7. Кундеус О. М. Нарахування амортизації згідно нового податкового кодексу України. *Інноваційна економіка*. 2011. № 7. С. 120—127.
8. Граковський Ю. Амортизація основних засобів: порядок розрахунку і відображення в бухгалтерському та податковому обліку. *Вісник Державної фіскальної служби України*. 2015. № 14. URL : <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8203>.
9. Можарівський С. В., Романчук К. В. Огляд методів амортизації основних засобів в Україні та країнах Європи. *Економічний розвиток європейських країн в контексті інтеграційних процесів* : тези виступів ВМЕФ. Житомир : ЖДТУ, 2016.
10. Ткаченко Н. М. Амортизація, знос основних засобів, нарахування, зміни в незалежній Україні. *Вісник економічної науки України*. 2012. № 2 (22). С. 161—165.
11. Коваленко О. В., Громова І. В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. Вип. 7. С. 20—27.
12. Єлісеєва О. К., Яресько А. М. Методи оцінки основних засобів в умовах законодавчих змін: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Економічний форум*. 2017. № 1. С. 223—230.
13. Чевадская О. Е. Объект ОС полностью самортизирован: варианты дальнейшего использования. *Российский налоговый курьер*. 2009. № 16. URL : <https://www.fcaudit.ru/blog/obekt-os-polnostyu-samortizirovan-varianty-dalneyshego-ispolzovaniya>.
14. Merritt C. What Happens to a Depreciated Item When It Is Fully Depreciated. *The Nest*. 2019. February 6. URL : <http://budgeting.thenest.com/happens-depreciated-item-fully-depreciated-22514.html11>.
15. Averkamp H. What is the accounting treatment for an asset that is fully depreciated, but continues to be used in a business? *Accounting Coach*. URL : <https://www.accountingcoach.com/blog/fully-depreciated-assets>.

16. Загорський В. С., Ліпенцев А. В., Мазій Н. Г., Баштанник В. В., Акімов О. О. Стратегічні напрями державного сприяння розвитку підприємств в Україні: управлінські та фінансові аспекти. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. № 2 (33). С. 452—462.
17. Царевская Т. Поступление основных средств на предприятие. *Податки та бухгалтерський облік*. 2019. № 37. URL : www.screen.ua/portfolio/nibu.
18. Статистичний щорічник України за 2018 рік : збірник / Державна служба статистики України. 2019. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf.

Статтю рекомендовано до друку 25.11.2020

© Карпенко В. В., Вінниченко О. В., Петриківка О. С.

References

1. Verkhovna Rada Ukrainy. (2010). Podatkovi kodeks Ukrainy vid 2 hrudnia 2010 roku № 2755-VI [Tax Code of Ukraine of December 2, 2010 № 2755-VI]. *Zakonodavstvo Ukrainy — Legislation of Ukraine*. Retrieved from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html [in Ukrainian].
2. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2000). *Standart bukhhalterskoho obliku P(s)BO 7 «Osnovni zasoby» (Chynnyi vid 2000-04-27). [Accounting standard P(s)BU 7 «Fixed assets». (Effective from 2000-04-27)]*. Kyiv [in Ukrainian].
3. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2003). *Metodychni rekomendatsii z bukhhalterskoho obliku osnovnykh zasobiv: nakaz vid 30.09.2003 № 561 [Methodical recommendations on accounting of fixed assets: the order from 30.09.2003 № 561]*. Retrieved March 17, 2017, from <http://www.zakon.rada.gov.ua.3> [in Ukrainian].
4. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2012). *Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku M(s)BO 16 «Osnovni zasoby» (Chynnyi vid 2012-01-01) [International Accounting Standard M(s)BU 16 «Fixed Assets». [Effective from 2012-01-01]]*. Kyiv [in Ukrainian].
5. Karpenko, V. V., & Uspalenko, V. I. (2016). *Bukhhalterskyi oblik [Accounting]*. Kharkiv: Lider [in Ukrainian].
6. Lazebynyk, L. L. (2018). Onovlennia osnovnykh zasobiv v Ukraini: problemy yikh amortyzatsii ta vykorystannia [Renewal of fixed assets in Ukraine: problems of their depreciation and use]. *Ekonomika Ukrainy — Ukraine Economy*, 8, 62—67 [in Ukrainian].
7. Kundeus, O. M. (2011). Narakhuvannia amortyzatsii zghidno novoho podatkovoho kodeksu Ukrainy [Depreciation according to the new tax code of Ukraine]. *Innovatsiina ekonomika — Innovative Economy*, 7, 120—127 [in Ukrainian].
8. Hrakovskyi, Yu. (2015). Amortyzatsiia osnovnykh zasobiv: poriadok rozrakhunku i vidobrazhennia v bukhhalterskomu ta podatkovomu obliku [Depreciation of fixed assets: the order of calculation and reflection in accounting and tax accounting]. *Visnyk derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy — Bulletin of the State Fiscal Service of Ukraine*, 14. Retrieved from <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8203>.
9. Mozharivskiy, S. V., & Romanchuk, K. V. (2016). Ohliad metodiv amortyzatsii osnovnykh zasobiv v Ukraini ta krainakh Yevropy [Review of methods of depreciation of fixed assets in Ukraine and European countries]. *Ekonomichnyi rozvytok yevropeiskyykh krain v konteksti intehtratsiinykh protsesiv — Economic development of European countries in the context of integration processes*. Zhytomyr: ZhDTU [in Ukrainian].
10. Tkachenko, N. M. (2012). Amortyzatsiia, znos osnovnykh zasobiv, narakhuvannia, zminy v nezalezhnii Ukraini [Depreciation, depreciation of fixed assets, accruals, changes in independent Ukraine]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy — Bulletin of Economic Science of Ukraine*, 2 (22), 161—165 [in Ukrainian].
11. Kovalenko, O. V., & Hromova, I. V. (2014). Napriamy pidvyshchennia efektyvnosti vykorystannia osnovnykh fondiv pidpriemstva. *Ekonomichnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii — Economic Bulletin of the Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 7, 20—27 [in Ukrainian].
12. Yelisieieva, O. K., & Yaresko, A. M. Metody otsinky osnovnykh zasobiv v umovakh zakonodavchykh zmin: vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid [Methods of assessment of fixed assets in terms of legislative changes: domestic and foreign experience]. *Ekonomichnyi forum — Economic Forum*, 1, 223—230 [in Ukrainian].
13. Chevadskaya, O. E. (2009). Ob'ekt OS polnost'yu samortizirovan: varianty dal'nejshego ispol'zovaniya [The OS object is completely depreciated: options for further use]. *Rossiiskij nalogovyy kur'er — Russian tax courier*, 16. Retrieved from <https://www.fcaudit.ru/blog/obekt-os-polnostyu-samortizirovan-varianty-dalneyshego-ispolzovaniya> [in Russian].
14. Merritt, C. (2019, February 6). What Happens to a Depreciated Item When It Is Fully Depreciated. *The Nest*. Retrieved from <http://budgeting.thenest.com/happens-depreciated-item-fully-depreciated-22514.html>.
15. Averkamp, H. (n. d.). What is the accounting treatment for an asset that is fully depreciated, but continues to be used in a business? *Accounting Coach*. Retrieved from <https://www.accountingcoach.com/blog/fully-depreciated-assets>.
16. Zahorskyi, V. S., Lipentsev, A., Mazii, N., Bashtannyk, V., & Akimov, O. (2020). Stratehichni napriamy derzhavnoho spriyannia rozvytkovi pidpriemstv v Ukraini: upravlinski ta finansovi aspekty [Strategic directions of state assistance to enterprises development in Ukraine: managerial and financial aspects]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky — Financial and credit activities: problems of theory and practice*, 2 (33), 452—462. <https://doi.org/10.18371/v2i33.3007> [in Ukrainian].
17. Carevskaya, T. (2019). Postuplenie osnovnykh sredstv na predpriyatie [Receipt of fixed assets at the enterprise]. *Podatky ta bukhhalterskyi oblik — Taxes and Accounting*, 37. Retrieved from www.screen.ua/portfolio/nibu [in Ukrainian].
18. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (2019). *Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2018 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2018]*. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf.

The article is recommended for printing 25.11.2020

© Karpenko V., Vinnichenko O., Petrykivka O.